

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ زکات، خمس، صدقه و وقف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: الهه مصفا

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۱/۲۵

۱. آیا کمک کردن به گدایانی که در کوچه و خیابان می بینیم جایز است؟
۲. به چه کسانی باید صدقه داد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۲/۲

انفاق به نیازمندان، از بزرگ‌ترین عبادات در اسلام است که در کتاب خداوند قرین نماز ذکر شده، بل می‌توان گفت که پس از نماز به هیچ عبادتی مانند آن سفارش نشده و آن بر دو گونه است: انفاق واجب که شامل زکات، خمس و موارد نذر است و ترک آن معصیت شمرده می‌شود و انفاق غیر واجب که به آن «صدقه» می‌گویند و ترک آن معصیت شمرده نمی‌شود، مگر هنگامی که مسلمانی مضطر آن را مسئلت می‌کند؛ چراکه انفاق به او در حال اضطرار، واجب است، اگرچه در قالب زکات، خمس و نذر نباشد، بل اگرچه اطمینان به اضطرار او وجود نداشته باشد؛ چراکه خداوند از راندن سائل مطلقاً نهی کرده و فرموده است: «وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَهُ»؛ «و اما سائل را نران» و مراد از اضطرار او ناتوانی‌اش از تأمین نیازهای اولیه‌ی زندگی مانند غذا، پوشاک، سرپناه، آزادی و درمان است. بنابراین، انفاق به مسلمانی که از اضطرار خود خبر می‌دهد، هرگاه احتمال صدق او وجود داشته باشد، واجب است، اگرچه در واقع صادق نباشد؛ چراکه او مکلف به صدق و دیگران مکلف به انفاق اند و هر کدام درباره‌ی تکلیف خود بازخواست می‌شوند؛ فارغ از آنکه اصل، صدق او در خبر از احوال خویش است و انفاق به او موافق با احتیاط است و از این رو، خداوند بخشیدن مال به «سائلان» را در کنار بخشیدن آن به «نزدیکان»، «یتیمان»، «مسکینان»، «در راه ماندگان» و «بردگان» یاد کرده و فرموده است: «وَأَتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ

وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ^۱؛ «و مال را با وجود نیازش به نزدیکان و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان و سائلان و بردگان بدهد» و از این دانسته می‌شود که دادن مال به «سائلان»، اگرچه از «نزدیکان»، «یتیمان»، «مسکینان»، «در راه ماندگان» و «بردگان» نباشند، شایسته است.

آری، در صورتی که اطمینان به کذب آنان وجود داشته باشد، انفاق به آنان شایسته نیست؛ زیرا کسانی که با وجود توان تأمین نیازهای اولیه‌ی زندگی خود گدایی می‌کنند، یا کسانی که برای تأمین هزینه‌های کارهای نامشروع خود از قبیل استعمال الکل و مواد مخدر گدایی می‌کنند، «سفها» شمرده می‌شوند و دادن مال به «سفها» جز در حد غذا دادن و پوشاندن آنان جایز نیست؛ چنانکه خداوند فرموده است: **﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾**^۲؛ «و اموالتان که خداوند برایتان پشوانه‌ای قرار داده است را به سفها ندهید و آنان را از آن بخورانید و بیوشانید و به آنان سخنی شایسته بگویید»؛ همچنانکه دادن مال به کسانی که برای تأمین هزینه‌های کارهای نامشروع خود گدایی می‌کنند، اعانت بر گناه و تعدی است، در حالی که خداوند از اعانت بر گناه و تعدی نهی کرده و فرموده است: **﴿وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾**^۳؛ «و به یکدیگر در گناه و تعدی یاری نرسانید و از خداوند بترسید؛ چراکه عقاب خداوند شدید است».

با این حال، بهترین انفاق، انفاق به مسلمانانی است که با وجود اضطرارشان به گدایی روی نمی‌آورند، بلکه به کارهایی بسیار ناخوشایند و طاقت‌فرسا و در عین حال کم‌درآمد روی می‌آورند و از طریق چنین کارهایی و از طریق ظاهرشان شناخته می‌شوند؛ چنانکه خداوند فرموده است: **﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾**^۴؛ «برای نیازمندیانی که در راه خداوند درمانده شده‌اند و توانایی سفری در زمین را ندارند، ناآگاه آنان را به خاطر خویشتن‌داری بی‌نیاز می‌پندارد، آنان را با ظاهرشان می‌شناسی، از مردم به اصرار چیزی نمی‌خواهند و هر خیری که انفاق کنید هرآینه خداوند به آن آگاه است».

از خداوند مهربان مسألت داریم که به فضل عظیم خود همه‌ی نیازمندان را بی‌نیاز کند و آن هنگامی ممکن است که خلیفه‌اش در زمین به حکومت دست یابد و عدالت را بر آن جاری سازد و تبعیض را از میان بردارد و هر کس را به کاری گم‌دار که شایسته‌ی آن است و از کاری که شایسته‌ی آن نیست برگیرد و این با زمینه‌سازی برای ظهور او امکان می‌یابد که تکلیف همه‌ی مسلمانان

۱. البقرة / ۱۷۷

۲. النساء / ۵

۳. المائدة / ۲

۴. البقرة / ۲۷۳

خصوصاً نیازمندان است؛ چراکه نیازمندان به تأمین نیاز خود از دیگران سزاوارترند، تا حدی که اگر خودشان برای آن اقدامی نکنند، توقعشان از دیگران عاقلانه نیست و بهترین اقدامشان، زمینه‌سازی برای ظهور مهدی است؛ با توجه به اینکه بیشترین سود از ظهور او به آنان می‌رسد نه به بی‌نیازان و با این وصف، آنان به زمینه‌سازی برای ظهور او سزاوارترند؛ همچنانکه بیشترین یاران پیامبران از میان نیازمندان بوده‌اند، نه از میان بی‌نیازان و هر کس ظلم بیشتری به او رسیده، به تلاش برای تحقق عدالت با زمینه‌سازی برای ظهور مهدی سزاوارتر است.

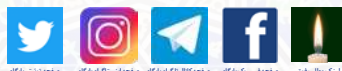

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصورها شیخ حراسانی
 مجله مجتبیای حکیمانه و پرستشها

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصورها شیخ حراسانی حفظه الله تعالی

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.